

Слуцкая раённая цэнтральная бібліятэка
Адзел абслугоўвання і інфармацыі чытачоў

***КАБ БЫЎ
ЧАЛАВЕК
ЧАЛАВЕКАМ***

**(Да 70-годдзя з дня нараджэння
Алеся ЖУКА, беларускага
пісьменніка, перакладчыка)**

Слуцк, 2017

Дзяржаўная ўстанова
«Слуцкая раённая цэнтральная бібліятэка»
Адзел абслугоўвання і інфармацыі чытачоў

КАБ БЫЎ ЧАЛАВЕК ЧАЛАВЕКАМ

(Да 70-годдзя з дня нараджэння
Алеся ЖУКА, беларускага пісьменніка,
перакладчыка)

Інфармацыйна-бібліяграфічнае выданне

СЛУЦК, 2017

Беларускі пісьменнік Алесь Жук нарадзіўся 1 красавіка 1947 года ў вёсцы Клешава Слуцкага раёна. Бацька, Аляксандр Сцяпанавіч, быў служачым, маці, Яўгенія Іванаўна, медсястрой. У час вучобы ў Маяжскай сярэдняй школе пачаў пісаць заметкі ў слугцкую раённую газету “Шлях Ільча”, уваходзіў у літаб’яднанне пры ёй. Вялікі ўплыў на будучага пісьменніка аказаў дырэктар школы, выкладчык беларускай мовы і літаратуры В. Ц. Мяцельскі, які заахвочваў вучняў да літаратурнай творчасці. У 1965 годзе Алесь Жук паступіў на філалагічны факультэт БДУ, які скончыў ў 1970 годзе. Працаваў рэдактарам выдавецтва “Мастацкая літаратура”, намеснікам галоўнага рэдактара часопіса “Маладосць”, інструктарам ЦК КПБ, галоўным рэдактарам газеты “Літаратура і мастацтва”, сакратаром праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, намеснікам рэдактара часопіса “Полымя”. З 1997 года галоўны рэдактар часопіса “Нёман”. У 2003 – 2005 гадах быў галоўным рэдактарам часопіса “Беларусь”.

Першыя апавяданні апублікаваў у рэспубліканскім друку ў 1965 годзе. Яго першая публікацыя, ад якой вядзецца адлік літаратурнай творчасці, навела “Яны жывуць...” была змешчана ў слугцкай раённай газеце.

Як празаік Алесь Жук вызначыўся тым, што з пачатку публікацый апавяданняў у “Нёмане” (1965), “Чырвонай змене” (1966), “Маладосці” (1967) адразу ж здолеў злавіць свой, уласцівы толькі яму “гук”, пачаў пісаць роўна, ярка і творча расці ад твора да твора, рана дабіўшыся і сярод сталых пісьменнікаў прызнання як апавядальнік. Сваім бачаннем, асэнсаваннем жыцця, творчай манерай, жывой, каларытнай слугцкай мовай, дбайна і хараша апрацаванай па літаратурных канонах.

У другой палове 1970-х Алесь Жук замацаваў сваю рэпутацыю апавядальніка творамі “Міша” (1975), “Прочкі” (1976), “Свята Перамогі” (1977). У першых двух ён піша пра няпростыя працэсы ў вёсцы, у псіхалогіі людзей у сувязі з грамадскім падрывам даўніх і духоўных асноў сялянства, страты ўсведамленняў гаспадара і годнага чалавека, калі пачало ўсплываць, браць моц тое, што раней асуджалася строгай, але здаровай сялянскай мараллю. У “Свяце Перамогі” – новае і глыбейшае асэнсаванне наступстваў вайны, святкаванне з чаркай і слязьмі вялікай Перамогі тымі, хто здабыў яе, але не атрымаў пасляваеннага багатага і шчаслівага жыцця. Апавяданні “Сок манга”, “Завулак”, “Водсветы зорак”, “Белы месяц”, “Мужчыны”, напісаныя ў студэнцкія гады, увайшлі ў яго першую кнігу “Асеннія халады” (1972). Гэтая кніга вывела А. Жука ў перадавыя шэрагі беларускіх празаікаў, пра яго пачала пісаць усесаюзная крытыка.

1970-я былі плённыя для Алеся Жука і ў жанры аповесці: “Такая восень” (1972г.), “Чыгун”, “Не забывай мяне”, (усе 1976г.), “Халодная птушка” (1977г.).

У 1970-1980-х з’явіліся арыгінальныя празаічныя зборнікі “”Паляванне на старых азёрах” (1975), “Зоркі над палігонам” (1977, прэмія Ленінскага камсамола Беларусі 1978г., зняты мастацкі фільм “Палігон” 1983), “Не забывай мяне” (1978), “Па саннай дарозе” (1979), “Паўстанак вяртаньня” (1981, Літаратурная прэмія імя І. Мележа 1982).

Аповесць “Паляванне на Апошняга Жураўля” (1982г.) – важкі ўклад аўтара ў беларускую прозу : з аднаго боку глыбокае асэнсаванне даваеннай і пасляваеннай долі жанчыны-сялянкі з яе цяжкай працай, з душэўнымі пакутамі і радасцямі, з другога – як пісалі даследчыкі, “маштабнасць, вастрыва ў пастаноўцы сучасных праблем”.

Па аповесці “Паляванне на апошняга жураўля” быў пастаўлены спектакль у тэатры імя Я. Купалы, а ў 1986 знята мастацкая кінастужка. У аповесці “Чорны павой” (1986) упершыню ў сваёй творчасці Алесь Жук звярнуўся да прыгодніцка-дэтэктыўнага жанру. Да самых значных твораў пісьменніка належыць аповесць “Праклятая любоў”, што ўвайшла ў аднайменны зборнік (1991, Дзяржаўная прэмія Беларусі імя Я. Коласа 1992).

Алесь Жук пісаў рэцэнзіі, публіцыстычныя творы, пераклаў на беларускую мову шмат аповесцяў і апавяданняў іншых аўтараў (апавяданні і аповесці М. Булгакава, яго галоўны твор – раман “Майстар і Маргарыта”, В. Астаф’ева, Ю. Казакова, М. Кацюбінскага, Г. Траяпольскага, А. Упіта і іншых). І яго шматлікія творы перакладзеныя на многія мовы свету. Ён мае нямала ўзнагарод, сярод якіх прэмія Ленінскага камсамола Беларусі (1977, за кнігу “Зоркі над палігонам”), Літаратурная прэмія імя Івана Мележа (1982, за кнігу

“Паўстанак вяртання”) і Дзяржаўная прэмія Беларусі імя Якуба Коласа (1992, за кнігу “Праклятая любоў”).

З новых твораў А. Жука, напісаных у апошнія гады, вылучаюцца апавяданні “Душа над чыстым полем” і “Партызан”, а таксама “Сны пра маму”.

Творы Алеся Жука маюць тэматычную разнастайнасць, грунтуюцца на філасофскай і эстэтычнай аснове, пісьменніка цікавіць прырода чалавечага шчасця, жыццёвыя праблемы і іх пераадоленне, асэнсаванне чалавекам самага сябе, адносіны да працы, да прыроды.

Алесь Аляксандравіч практычна ва ўсіх сваіх творах разгадвае і даследуе сэнс дзейнасці і матывы паводзін чалавека ў розных абставінах.

Яго героі – прадстаўнікі розных узростаў. Ён намагаецца і нас далучыць да займальнага занятку – зразумець, спасцігнуць задуму аўтара і разам з ім парадавацца за рух чалавечай душы да добрага, светлага, карыснага. Прыкладаў такога падыходу да арганізацыі мастацкага твора шмат, як шмат літаратурных герояў, якія не пакідаюць абыякавымі. Таму, творчасць Алеся Жука сугучная сённяшнім памкненням моладзі, якой спасцігаць не толькі сэнс жыцця наогул, а і сябе ў гэтым жыцці.

Літаратура:

1. Алесю Жуку – 65 ! // Маладосць. – 2012. – №4. – С. 2.
2. Бугаёў, Д. Нічога лішняга : творчасць Алеся Жука // Крыніца. – 2001. – № 1. – С. 34 – 42.
3. Бутэвіч, А. Каб быў чалавек чалавекам : 1 красавіка – 60 гадоў майстру беларускай прозы Алесю Жуку / Анатоль Бутэвіч // Маладосць. – 2007. – № 4. – С. 125–130.
4. Грамадчанка, Т. Каб вярнулася песня... : літаратурны партрэт Алеся Жука / Т. Грамадчанка // Роднае слова. – 1997. – № 4. – С. 4–19.
5. Жук, А. Маладая мая “Маладосць” ! / Алесь Жук // Маладосць. – 2008. – № 4. – С. 112–113.
6. Жук, А. На ўсё ў чалавечым жыцці свой час / Алесь Жук // Наша Ніва. – 2013. – 17 ліп. (№26). – С. 9.
7. Марціновіч, А. Вечны жураўліны кліч : творчасць Алеся Жука / А. Марціновіч // Полымя. – 1997. – № 4. – С. 260–272.
8. Марціновіч, А. Гэта ўсё сапраўднае /Алесь Марціновіч // Літаратура і мастацтва. – 2012. – 6 крас. (№4). – С.4.
9. Тычка, Г. Вольнае поле : творчасць Алеся Жука / Г. Тычка // Крыніца. – 2001. – № 1. – С. 24–29.

10. Федарэнка, А. Крыху не юбілейнае : слова пра А. Жука / А. Федарэнка // Маладосць. – 1997. – № 4. – С. 212–220.
11. Федарэнка, А. Тры старонкі : А. Жук / А. Федарэнка // Крыніца. – 2001. – № 1. – С. 45–47.
12. Шаўлякова, І. Маё сентыментальнае паляванне : у кірунку да Жука / І. Шаўлякова // Крыніца. – 2001. – № 1. – С. 30–33.

Каб быў чалавек чалавекам: (да 70-годдзя з дня нараджэння Алеся Жука, беларускага пісьменніка, перакладчыка): інфармацыйна-бібліяграфічнае выданне.

Складальнік:

Рэдактар:

Камп'ютарны набор:

Самусевіч С. М.

Гурыновіч Л. В.

Самусевіч С. Н.

Касцюкевіч Г. А.

223610 г. Слуцк, вул. Капыльская, 2а
Дзяржаўная ўстанова
“Слуцкая раённая цэнтральная бібліятэка”

e-mail: biblio_slutsk@tut.by